

Innhold

Hensikten med Miljøledelsessystem	2
Beskrivelse av Miljøfyrtårns Miljøledelsessystem	2
Hvordan bidrar Miljøfyrtårnsertifisering til egne miljømål og FNs bærekraftsmålene?	3
Miljøfyrtårn og FNs bærekraftsmål	3
Slik bidrar Miljøfyrtårn-sertifisering til bærekraftsmålene	4
Kommuners roller i Miljøarbeidet	5
Kommunens roller i Miljøfyrtårn	6
Sertifiseringsprosess	6
Sertifiseringsstrategi	6
Rapportering	7
Valgte kriteriesett	7
Fremdriftsplan	7
Prosjektorganisering	7
Prosjektleder/Miljøfyrtårnansvarlig	8
Miljøgruppe/arbeidsgruppe	8
Periodisert budsjett	9
Klimarapporter	9
Kontaktperson Strand kommune	9

Hensikten med Miljøledelsessystem

Som et viktig ledd i å nå de strategiske målene definert i [kommuneplan samfunnsdel](#) for perioden 201-2035 vedtok Strand kommune den 24. februar 2021 å innføre miljøledelse med miljørevisjon og miljørapportering (Miljøfyrtårn) i alle sine virksomheter. Vi har valgt å legge Miljøfyrtårn i linjen. Dette betyr at det er kommunaldirektør og virksomhetsledere som er ansvarlig for ordningen og rapporteringen innenfor deres ansvarsområder.

Verden står overfor betydelige og komplekse miljøutfordringer som krever omfattende innsats både lokal, nasjonal og internasjonal for å bli løst. Det er økt bevissthet knyttet til nødvendigheten av å bygge bærekraftige samfunn hvor ivaretagelse av miljø og natur står sentralt. I tillegg til klimaendringer og klimagassutslipp, er det flere kritiske miljøutfordringer som må håndteres gjennom en systematisk tilnærming.

Kommunens tjenesteproduksjon har en betydelig påvirkning på miljøet og kommunen kan redusere både sitt økologiske fotavtrykk og sitt materielle fotavtrykk gjennom systematisk miljøledelse. Kommunen skal være bevisst eget globalt miljøfotavtrykk og forhindre lokale og globale negativ miljøpåvirkninger. Gjennom kunnskap og innsikt om globale konsekvenser av egen adferd lokalt, skal kommunen styrke eget arbeid med miljø og bærekraft.

Miljøledelse er virksomhetsledelse med fokus på miljø og verdiskapning med lavest mulig ressursbruk. Miljøledelse brukes for å regulere virksomheters innvirkning på det ytre miljø. Gjennom miljøpolitikk og miljømål styres aktiviteter, produkter og tjenester integrert i virksomhetens øvrige styrings- og ledelsesfunksjoner. Miljøledelse er endringsledelse og har fokus på kontinuerlig miljøforbedring og bærekraft i alle ledd i virksomheten.

Innføring av Miljøfyrtårn hovedkontormodell vil bidra til en bedre forankring av miljøledelsesarbeidet i hele kommunen ved at miljøledelse i større grad blir integrert i kommunens virksomhetsstyring.

Beskrivelse av Miljøfyrtårns Miljøledelsessystem

Miljøfyrtårn er Norges mest brukte sertifisering for virksomheter som vil dokumentere sin miljøinnsats og vise samfunnsansvar. Å være Miljøfyrtårn innebærer systematisk arbeid med miljøtiltak i hverdagen. Virksomhetene oppfyller krav og gjennomfører tiltak for en mer miljøvennlig drift og godt arbeidsmiljø. Miljøfyrtårn har tilpassede krav for ulike bransjer og sertifikatet tildeles etter en uavhengig vurdering. Virksomhetene må dokumentere og oppfylle både lovbestemte krav og krav pålagt av Miljøfyrtårns sertifiseringsordning. Kravene omfatter miljøaspektene energi, avfall, transport, innkjøp og arbeidsmiljø, hvor aktuelle temaer som matsvinn og plast er inkludert. Gjennom årlig rapportering vil vi få tilgang til klima og miljørapporter for alle sertifiserte virksomheter og statistikk for hele organisasjonen. Resertifisering skjer hvert tredje år.

Hovedkontormodellen er en sertifiseringsløsning for kommuner og større konserner.

Modellen innebærer at en god del av kravene til enhetene kan dekkes av hovedkontoret, altså sentraladministrasjonen. Dette sikrer en forankring av miljøstyringssystemet der ansvaret naturlig hører hjemme samtidig som underliggende enheter må oppfylle sine miljøkrav, men med færre kriterier å forholde seg til. På denne måten sikrer vi at alle våre underenheter jobber kontinuerlig for å redusere sine lokale miljøpåvirkninger, i samsvar med kommunens overordnede miljømål. Arbeidet vil også kunne bidra til å oppnå flere av FNs bærekraftsmål.

For å sikre kontinuerlig forbedring og god miljøstyring, må alle Miljøfyrtårn-virksomheter resertifiseres hvert tredje år. Det innebærer at både hovedkontor og underliggende enheter må gjennomgå og dokumentere at sertifiseringskriteriene fremdeles oppfylles.

Systematisk og helhetlig arbeid med egen miljøeffektivitet vil over tid gi redusert klima- og miljøbelastning og kostnadsbesparelser. Kommunen har en stor påvirkningskraft og symboleffekt ovenfor lokalt næringsliv, organisasjonsliv og befolkning. For at vår kommune på en troverdig måte skal kunne stille krav til leverandører i samkjøpsavtaler og anskaffelser bør vi ha «feid for egen dør».

Med tanke på kommunens samfunnsrolle er kommunen en pådriver og baner veien og stiller krav til vårt næringsliv, samarbeidspartnere, innbyggere. Dette anses som viktig inn imot det grønne skiftet.

Hvordan bidrar Miljøfyrtårnsertifisering til egne miljømål og FNs bærekraftsmålene?

Målet for prosjektet er å innføre integrert miljøledelse med sertifisering av administrasjon og samtlige underliggende enheter i kommunen. Miljøfyrtårnsystemet hjelper kommunen totalt og kommunens egne virksomheter å finne frem til miljø- og klimatiltak som er konkrete, målbare og lønnsomme.

Gjennom helhetlig og langsiktig arbeid med miljøledelse, skal kommunen gjennom sine virksomheter forbedre sine miljøprestasjoner, redusere klimagassutslippene – og bidra til en bærekraftig kommune. Vi skal nå strategimålene i kommuneplanens samfunnsdel og jobbe systematisk i henhold til handlingsplanen i klimarapporten utarbeidet av Asplan Viak i 2018.

Miljøfyrtårn og FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål trådte i kraft 1. januar 2016, fungerer som et veikart for mange bedrifters strategier på miljø- og samfunnsansvar. For å nå disse målene er vi avhengig av kollektivt ansvar, og konkret handling fra kommunenes egen produksjon og næringslivet.

Slik bidrar Miljøfyrtårn-sertifisering til bærekraftsmålene

3- God helse

HMS på arbeidsplassen er et bærende element i en Miljøfyrtårn-sertifisering. Gjennom minimering og eliminering av negative konsekvenser, skal virksomheter sikre sine medarbeidere god helse, i tillegg til å ivareta helsen til de som berøres av virksomhetens aktiviteter/produkter.

6- Rent vann og gode sanitære forhold

Vann spiller inn på en rekke forhold ved virksomheten – både det som brukes i driften og det som slippes ut. En rekke av våre kriterier omhandler både vannforbruk i virksomhetene, hvordan vannet behandles og hva som slippes ut. Vi ønsker at virksomheten skal se på vann som en verdifull ressurs som er verdt å ta vare på. Både biologiske, økologiske, økonomiske, sosiale og kulturelle verdier er bundet opp i vann og bør derfor håndteres deretter.

7- Ren energi

Miljøtiltak som går på energiforbruk og energikilder er viktige for alle virksomheter. Strømsparing er utvilsomt lønnsomt både for miljøet og lommeboka. Miljøfyrtårn har en rekke kriterier og hjelpemidler som skal hjelpe virksomheter på dette området, samt fokus på hvilken type energi som brukes og graden av fornybarhet.

11-Bærekraftige byer og samfunn

Bærekraftige byer og samfunn påvirkes av mange faktorer, som blant annet virksomhetens input, aktiviteter, medarbeidere, produkter og tjenester. Virksomheters aktiviteter berøres i stor grad gjennom mange av våre kriterier og hjelpemidler, i tillegg til utslipp, avfall, bruk og gjenbruk.

12- Ansvarlig forbruk og produksjon

Sammen med bærekraftsmål nr. 15, er også dette målet et av de mer sentrale områdene i Miljøfyrtårn-ordningen. Gjennom sertifiseringen må virksomheter iverksette flere miljøforbedrende tiltak som handler om vann, energi, HMS, utslipp, forbruk og klimagasser – og som i stor grad bidrar til å fremme *ansvarlig forbruk og produksjon*, enten det er av varer eller tjenester. Et stadig økende fokus på sirkulær økonomi gjør dette bærekraftsmålet stadig viktigere. Miljøfyrtårn jobber med å videreutvikle ordningen i henhold til denne retningen.

13- Stoppe klimaendringene

I Miljøfyrtårn sitt digitale verktøy for miljøoppfølging, får virksomheter tilgang på sitt eget klimaregnskap. Dette synliggjør hvor skoen trykker med tanke på karbonavtrykket, og dermed også hvor det er effektivt å sette inn tiltak. Energi-, vann- og øvrig forbruk av naturressurser spiller inn på *klimaendringene*, og Miljøfyrtårn har som nevnt en rekke kriterier på disse områdene.

14. Liv under vann

Livet under vann har fått et ytterligere fokus den siste tiden gjennom arbeidet med å bekjempe at plast kommer på avveie. Mikroplast som oppstår og spres utgjør en stor fare for blant annet livet under vann. Dette tar Miljøfyrtårn på alvor gjennom spesifikke kriterier. I tillegg er det en rekke andre forhold som spiller inn på livet under vann. Utslipp av kjemikalier, klimagasser og støy er blant flere områder som Miljøfyrtårn ønsker å hjelpe virksomheter med.

15- Liv på land

Livet på land står særlig sentralt i Miljøfyrtårn-ordningen, og er et område som i stor grad får negative konsekvenser av dårlig miljøoppførsel. En virksomhets drift og aktiviteter innvirker både direkte og indirekte på en rekke områder når det gjelder liv på land. Mange av kriteriene våre tar for seg ulike aspekter ved *liv på land* og hjelper virksomheten til å vurdere, ta hensyn til og redusere og forebygge negativt avtrykk.

Kontinuerlig forbedring

Miljøfyrtårn-virksomheter er forpliktet til å jobbe kontinuerlig med å forbedre sine miljøprestasjoner, og oppfordres derfor til å vurdere andre relevante områder i bærekraftsmålene – og å finne inspirasjon til nye, gode tiltak i Miljøfyrtårn sin idébank.

Kommuners roller i Miljøarbeidet

Kommuner påvirker det ytre miljøet på to ulike måter.

1- Som samfunnsutvikler med påvirkningskraft innenfor områder som:

- Planlegging av arealbruk og transportsystem
- Fortetting og transformasjon, funksjonsblanding, sykkel og gange, parkering, kollektivtrafikk og kollektivknutepunkter
- Investeringer i vei og annen infrastruktur
- Regionalt plansamarbeid om by- og tettstedsutvikling
- Overgang til fossilfri kollektivtrafikk
- Busser og ferjer/hurtigbåter, ladeinfrastruktur i byer, tettsteder og korridorer. Energistasjoner

2- Gjennom sin egen organisasjon utvikler kommunen sine virksomheter og har påvirkningskraft innenfor f.eks. :

- Miljøsertifisering av andres virksomheter- kommunens gir gratis sertifiserer til virksomheter i kommunen (erfaringsoverføring)
- Miljøsertifisere av egne virksomheter(Miljøfyrtårn)
- Å være stor tjenesteprodusent
- Å være eiere av bygg og infrastruktur som energi, veier og VA
- Bruk av fjernvarme, energieffektivisering bygg og VA-sektor, f.eks. gjennom:
- [EPC](#), nye bygg som nullutslipps- og plussenergibygg, økt bruk av tre i bygg
- Mer solenergi på tak
- Innkjøp og anskaffelser av varer og tjenester
- Nullutslippskjøretøy i egen bil- og maskinpark,
- Øvrige innkjøp
- Transport og avfallshåndtering
- Bruk av alternative drivstoff i maskinpark og transportmidler

Kommunens roller i Miljøfyrtårn

Sertifiseringsmyndighet

Innenfor Stiftelsen Miljøfyrtårns sertifiseringssystem er sertifiseringsmyndigheten delegert til kommune, fylkeskommune eller region, slik at Miljøfyrtårn ivaretas som en tredjeparts sertifiseringsordning. Sertifisør sertifiserer på vegne av sertifiseringsmyndigheten, som også utsteder sertifikatet, etter de til enhver tid gjeldende retningslinjer. Retningslinjene fastslås av Stiftelsen Miljøfyrtårn, som også utformer sertifiseringskriterier og administrerer ordningen. Kommunen må ha nok sertifisører.

[Her](#) kan du få oversikt over kommuner som har sertifiserte virksomheter eller som har gjort et politisk vedtak om å støtte Miljøfyrtårn. [For mer informasjon om andre Miljøfyrtårn kommuner](#). Les mer om hvordan [Miljøfyrtårn kommuner tar miljøansvar i praksis](#).

Sertifisering av egne virksomheter

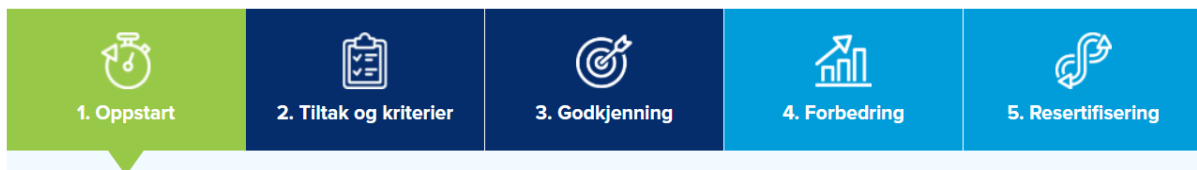
Miljøfyrtårn et konkret virkemiddel for å møte klimautfordringene lokalt, både gjennom å feie for egen dør - og som et næringspolitisk virkemiddel. I tillegg har kommunen en viktig rolle i det praktiske miljøfyrtårnarbeidet.

Som en del av Miljøfyrtårn-nettverket får kommunen anledning til å nytte Miljøfyrtårn som miljø- og næringspolitisk virkemiddel og kan benytte de tjenester Stiftelsen Miljøfyrtårn tilbyr:

- Få tips om gode miljøtiltak
- Miljøfyrtårnsertifisere kommunale virksomheter
- Legg til rette for klimaregnskap og klimahandlingsplaner
- Styre miljøfyrtårnarbeidet via Miljøfyrtårnportalen
- Få rådgivning og kurs
- Motta nyhetsbrev

Sertifiseringsprosess

Faser i prosjektet:

Etterhvert som Miljøfyrtårn blir implementert evalueres arbeidet årlig som del av arbeidet med rapportering til klima- og miljørapporten og handlingsplan for neste periode.

Prosjektleder og arbeidsgruppen vil forsterke det tverrfaglige klima- og miljø/ bærekrafts arbeid gjennom en integrert og effektiv prosess. Prosessen fram til hovedkontor er sertifisert vil ta 3 måneder. Totalt vil en sertifiseringsprosess inklusive underenheter ta omtrent 2 år.

Sertifiseringsstrategi

Strand kommune har valgt hovedkontormodellen for rådhuset. Dette for å gjøre sertifiseringen enklere for de resterende av kommunens egne virksomheter og på denne måten spare ressurser i arbeidet med Miljøfyrtårn. Først skal rådhuset sertifiseres som hovedkontor og deretter skal andre

enheter i kommunen sertifiseres gruppevis som underliggende enheter. For eksempel. Samtlige skoler som en gruppe, barnehager som egen gruppe mm.

Rapportering – alle sertifiserte virksomheter skal levere Klima & Miljøregnskapsrapport til Stiftelsen Miljøfyrtårn innen 1. april hvert år. Resertifisering er hvert 3. år.

Valgte kriteriesett

Miljøfyrtårn passer for alle typer virksomheter- fra små og mellomstore enkeltvirksomheter, til store konsern og kommuner. Med tilpassede standardkriteriesett for over 80 ulike bransjer.

For å bli sertifisert må du oppfylle følgende kriterier:

- grunnleggende *felles kriterier*
- kriterier til *byggeier* eller *leietaker*
- *bransjekriterier*

Følgende bransjekriteriesett er valgt for Strand kommunes virksomheter:

Områder	Kriteriesett
Hovedkontor	Kriteriesett konsern og kommuner
Kriteriesett som en må velge mellom	Byggeier / leietaker
Alle områder	Felles kriterier
Fagkriteriesett	Barnehage, Skole, sykehjem, bofelleskap, idrettsanlegg, prosjekterende, havnevesen, byggdrift, renhold, kantine, bade og bassenganlegg, idrettsanlegg, hjemmebasertetjenester, Legekantor/Legevakt/helsestasjon, Bibliotek

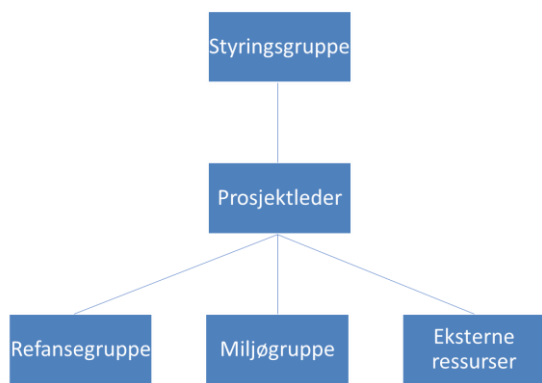
[Her](#) kan du lese mer om de ulike kriteriesettene.

Fremdriftsplan

- Fase 1: Planlegging av prosjektet, Organisering og forankring – Ferdigstilt dato 15.april 2021
- Fase 2: Sertifisering av hovedkontor – Start: 15.4.2021 - Planlagt sertifiseringsdato, 30. mai 2021
 - Sertifisering av underliggende enheter:
 - Pulje 1 – barnehager og skoler – planlagt Høst 2021
 - Pulje 2 – omsorg - Planlagt våren 2022
 - Pulje 3 – Levekår – Planlagt Høsten 2022

Prosjektorganisering

Noe av det viktigste i denne prosessen er å finne riktig sammensetning av kompetanse. Strategien vår er alltid å ha med en representant fra styringsgruppen, en representant fra vernetjenesten, vaktmester for virksomheten og virksomhetsleder i tillegg til internrådgiver.

En vellykket implementering av miljøstyringsarbeidet krever forankring på øverste nivå. Ledergruppen foreslås derfor som styringsgruppe for arbeidet. Det foreslås at prosjektleder/Miljøfyrtårnansvarlig med bistand fra arbeidsgruppen/miljøfyrtårngruppen er ansvarlig for den overordnede koordineringen og oppfølgingen av arbeidet. Prosjektleder rapporterer til styringsgruppen underveis i arbeidet. Ansvar og oppgaver bør ikke være desentralisert med mindre de er gjennomarbeidet og forankret hos ledelsen.

Det er viktig at arbeidet med miljøstyring inngår i relevante årshjul og beslutningsprosesser.

Prosjektleder/Miljøfyrtårnansvarlig

Leila Raza van Veen er prosjektleder. Det anslås at 50% av den ordinære stillingen hennes som er HMS & Kvalitetsansvarlig vil medgå i innføring av Miljøfyrtårn. Når Miljøfyrtårn er innført og er gått i driftsfase anslås stillingsandelen langt lavere.

Miljøgruppe/arbeidsgruppe

Miljøgruppe/arbeidsgruppe er prosjektleders arbeidspartnere i prosjektet. Styringsgruppen har utpekt følgende ressurser for prosjektgruppen for rådhuset:

Rolle	Navn	Antall timer
Miljøfyrtårnansvarlig	Leila van Veen	45 timer
HMS ansvarlig	Leila van Veen	25 timer
Innkjøp ansvarlig	May Elin Fjelde Sel & Mayliz Tandrevold	20 timer
Rep.kommunedirektørens stab	Jan Leland	2 timer
Drift/bygg – ansvarlige for energi, transport, avfall mm.	Einar Wiig & Roger Rosså Ramsvik	40 timer

Tilsvarende prosjektgruppe vil bli utpekt for underliggende enheter.

Øvrige prosjektroller	Navn
Ekstern konsulent	Unn Endresen
Sertifisør	Jan Inge Abrahamsen
Referansegruppe	Teamsmøter med Suldal – Ronny Mehus Rugland

Når det gjelder ressursbruk internt kommer dette mye an på hvor stort fokus det er på prosessen, er det gjort noe fra før, har kommunen god progresjon, er det tatt internkonsulentkurs og om vi har en ekstern konsulent som bidrar inn i prosessen. [Her](#) kan vi lese mer om sertifisering av kommunen.

Oppsummert så vil den totale kosten være avhengig av kommunens egen innsats og ressursforvaltning.

